

Ptuj • Pogovor s predsednikom vlade Janezom Janšo

»Vse, kar počnemo, je čista gasilska akcija ...«

»Stanje ni samo resno, je zelo resno. Če ne bomo ukrepali v kratkem, bo postalo izredno in Slovenija se bo znašla v situaciji, v kakršni je bila Latvija na začetku krize. Vlada bi z velikim veseljem predlagala ukrepe, s katerimi bi lahko razdelili kakšni dve milijardi evrov, vendar to ni mogoče. To se je dogajalo v zadnjih treh letih. Zdaj je treba te milijarde privarčevati oziroma je treba izposojeni denar vračati,« je v uvodu pogovora za Štajerski tednik povedal predsednik vlade Janez Janša, ki je z ministrsko ekipo 17. in 18. aprila obiskal Spodnje Podravje, na dan, ko je Slovenija doživela veliko stavko javnega sektorja. Druge poti ni, kot da v javnem sektorju porabimo toliko, kolikor gospodarstvo prispeva. Nič ne pomaga, če stavkamo eno leto, ker s tem denarja ne bomo ustvarili. Vlada ne razpolaga s proračunom, ki bi bil v žepih ministrstev ali vladnih uslužbencev, vlada razpolaga z denarjem davkoplačevalcev, tega pa je toliko, kolikor ga ustvarimo.«

Gospod predsednik, do kod ste pripravljeni popuščati sindikatom javnega sektorja?

»Samo toliko, kolikor je denarja. Pravic je lahko samo toliko, kolikor jih je možno financirati. Vlada dela vse, kar je v njeni moči, da uravnotežimo proračun, vendar čarobne palice nimamo. En evro je en evro v družini, v podjetju in državnem proračunu, povsod je enako. Če ga nimaš in ga želiš porabiti, si ga moraš sposoditi. Če si ga želiš sposoditi, ti ga mora biti nekdo pripravljen posoditi. Če bodo ukrepi za uravnoteženje javnih financ padli, Sloveniji nihče več ne bo posodil denarja za nadaljnje zadolževanje, kar tudi pomeni, da ob koncu leta več ne bo denarja za plače javnega sektorja.«

Kako doživljate današnjo stavko in kako odgovarjate na očitke, da ste pred stavko pobegnili iz Ljubljane v Spodnje Podravje?

»Javni sektor ne obstaja samo v Ljubljani, javni sektor obstaja v celi državi. Če stavka del javnega sektorja, se to ne dogaja samo v Ljubljani, zaradi tega so ti očitki smešni oziroma so izraz ozkega centralističnega pogleda v glavah tistih, ki jih izrekajo. Obisk regije Spodnje Podravje je bil načrtovan že veliko prej, preden se je sploh začelo govoriti o stavki. Vlada ne stavka, je na delovnem obisku in dela.«

Vladni obiski po slovenskih regijah so bili praksa že v mandatu vaše prve

vlade, Spodnje Podravje ste obiskali leta 2007. Zakaj ste za začetek obiskov tokrat izbrali to regijo?

»V letošnjem letu bomo v okviru programa obiskov regij obiskali vse tiste, v katerih je razvojni zaostanek za osrednjo slovensko regijo večji, kjer so problemi in kjer je bilo doslej obiskov najmanj.«

Torej ne gre za neke vrste »nagrado« temu okolju za to, da ste na predčasnih volitvah na tem območju dobili visoko podporo?

»Slovenska vlada gleda na celo državo enako. Kakršnokoli drugačno ravnanje bi bilo napačno. Obiskali bomo vse regije, najprej pa bomo šli tja, kjer je priložnosti za takšne stike in neposredno reševanje problemov ob običajnem rutinskem delu vlade manj.«

Najprej pogasiti ogenj

Kakšen pa je terminski plan vlade glede najnujnejših strukturnih reform – zdravstvene, pokojninske in trga dela?

»Najprej moramo pogasiti ogenj, porabo proračunov uskladiti s tem, kar se v proračun nateče. Če tega ne bomo naredili, strukturnih reform ne bomo dočakali. Najprej je treba sprejeti zakon o uravnoteženju javnih financ, če je mogoče, tudi spremembo ustave, hkrati pa še rebalans proračuna. Do junija se bomo s socialnimi partnerji poskušali v okviru novega socialnega sporazuma

dogovoriti glede strukturnih reform, ki jih bo treba izvesti v naslednjih letih na trgu dela, upokojevanja in zdravstva ter glede večjih posegov v davčni sistem.«

Kdaj lahko pričakujemo postopno oživljanje gospodarstva? Ali so možne napovedi za zmanjševanje števila nezaposlenih že v tem letu?

»Za letošnje leto optimističnih napovedi ni možno dati, več kot četrtnina leta je že mimo, mi pa se še vedno pogovarjamo o rebalansu proračuna. O tem bi se morali dogovoriti že pred enim letom. Vse to, kar sedaj počnemo, je čista gasilska akcija. To ni nekaj, kar bi Slovenijo čez nekaj mesecev dvignilo na noge, ker to enostavno ni mogoče, v tem trenutku gre le za zaustavljanje nadaljnega padanja. Ta proces se bo nadaljeval tudi prihodnje leto. Neko večje oživljanje, če bodo tudi razmere v naši sosesčini ugodne, lahko pričakujemo šele leta 2014 in 2015.«

Kakšno je sporočilo vlade lokalnim skupnostim ob trditvah nekaterih, da je uzakonitev zlatega fiskalnega pravila velika grožnja za lokalne skupnosti, za njihov razvoj, ker se ne bodo mogle več zadolževati?

»To pravilo ni grožnja lokalnim skupnostim. Od celotnega javnega dolga v Sloveniji na lokalne skupnosti odpade daleč najmanjši del. Problem so samo skupnosti, ki izstopajo, ki so preveč zadolžene, v povprečju pa zadolženost občin ni

problem. To fiskalno pravilo ne omejuje občin bolj kot države ali kogarkoli drugega. Tudi sicer v predlogu rebalansa proračuna in zakona o uravnoteženju javnih financ skušamo ohraniti čim več investicijskih sredstev za občine, da se projekti zaključijo. Iz siceršnjih omejitev pa so izvzeta sredstva za investicije, ki jih bomo dobili iz EU in bodo podprti tudi s strani države.«

MO Ptuj denarja ne dobi, ker ga ni

Ptjuju trenutno država ne zagotavlja že dogovorjenih pogodbenih deležev za štiri ključne investicije, zato jih mora zagotavljati sama iz lastnega proračuna ...

»V tem položaju ni samo MO Ptuj, v enaki situaciji je večina občin, ker so bile pogodbe za proračun 2012 sklenjene pred dvema letoma, ko je državni proračun predvideval za več kot 10 milijard evrov porabe. Leto 2012 je tu, v tem letu pa bo zbranih manj kot 8 milijard evrov, samo toliko jih bo mogoče porabiti. MO Ptuj dogovorjenega denarja iz državnega proračuna ne dobi, ker ga v proračunu ni.«

Ali to pomeni, da se bodo te investicije ustavile?

»Ali ustavile ali pa preložile na prihodnje obdobje ali pa jih bo mogoče reševati v okviru še doslej neporabljenih evropskih sredstev. Za vse te projekte strukturno obstaja možnost večjega financiranja iz evropskih skladov, kjer je še denar.

Vse investicije, ki jih bo možno dodatno vključiti v pospešeno črpanje evropskih sredstev, bo torej možno izpeljati. Dokler pa rebalans proračuna za letos ne bo potrjen, natančnih odgovorov, kako bo s financiranjem nekaterih velikih projektov, tudi kar zadeva MO Ptuj, ni mogoče dati.«

Na kakšno perspektivo lahko v tem času računajo mladi? Veliko jih je s fakultetno izobrazbo, a so brez zaposlitve. Znanje naj bi bilo ena od primerjalnih prednosti Slovenije.

»Drži, vendar ne katerokoli znanje. V torek sem obiskal podjetje Boxmark, kjer so povedali, da z lučjo pri belem dnevu iščejo kader za razvoj, a ga ne dobijo. Na drugi strani pa imamo veliko mladih s fakultetno izobrazbo humanistične smeri, za katere ni dela; za večino te generacije ga niti ne bo, ker ni takšnih potreb. Na nekaterih področjih se jih je šolalo štirikrat več, kot je potreb tako doma kot v tujini. Žal ni druge izbire, kot da se bodo morali mnogi prekvalificirati, če bodo želeli delati.«

Kako pa bo država spodbujala razvoj turizma? Gre za panogo, ki tudi v teh zaostrenih razmerah posluje nadpovprečno dobro.

»Res je, a se je tudi ta panoga morala prilagoditi krizi, da danes lahko uspešno posluje. V Termah Ptuj, ki smo jih tudi obiskali, so v zadnjih treh letih enostavno morali število zaposlenih zmanjšati za 28 odstotkov. S to racionalizacijo

so dosegli, da je danes njihova dodana vrednost bistveno večja kot na začetku krize, so konkurenčni in lahko z optimizmom zrejo v prihodnost, v kateri bodo lahko tudi investirali, kar bo prispevalo k ustvarjanju novih delovnih mest. Krizi so se morali prilagoditi; to pa je tisto, česar mnogi v slovenskem javnem sektorju ne vidijo in mislijo, da je krivično vse, kar je treba v smislu racionalizacije narediti. Najbolj krivično je to, da se je moralo gospodarstvo krizi takoj prilagoditi, javni sektor pa je zadnja tri leta živel ne samo, kot da ni krize, ampak celo tako, kot da so se razmere izboljšale. Število zaposlenih se je povečalo skoraj za 10 tisoč, medtem ko je gospodarstvo skupaj izgubilo 120 tisoč delovnih mest, domačih in tujih. V dobrih pa-

nogah, kakršen je turizem, so svoje poslovanje morali racionalizirati. Srečanje z realnostjo sedaj čaka del Slovenije, ki tega še ni doživela. Treba je reči, da danes v Sloveniji stavka tisti del, ki v krizi ni bil prizadet.«

Ptuj je še vedno eno tistih mest v Sloveniji, ki resno računa na soorganizacijo pri izvedbi evropskega prvenstva v košarki 2013, načrtuje pa tudi gradnjo nove športne dvorane in računa na 2,5 milijona evrov državnega denarja. Kakšno je vaše sporočilo v zvezi s tem projektom?

»Tako kot pri nekaterih drugih športnih projektih problem ni državni delež, ki bi ga z nekimi skrajnimi naporimi tudi lahko zagotovili. Problem je, da so vprašljiva sredstva za ostali del projekta. Državni delež pri tujski športni dvorani

predstavlja četrtno potrebne denarja. Zatika se tudi pri vseh administrativnih postopkih, ki jih je treba opraviti, da bi bil projekt zgrajen do srede leta 2013. V tem času je treba presoditi, ali se splača graditi objekt predvsem za eno veliko športno prireditev, ki bo trajala en teden, z vsemi stroški, ki bodo sledili, od vzdrževanja naprej, ali pa se projekt prilagodi vsakodnevnim potrebam okolja. Ptuj takšno dvorano potrebuje, načrtovana je bila že v boljših časih. Razumem župana in vse druge, ki so mislili, da je skozi projekt EPK 2013 možno hitreje priti do dobrega objekta. Zaradi krize pa je stanje zelo drugačno. Najbrž bo treba iti v realizacijo takšnega projekta, ki je realen.«

MG

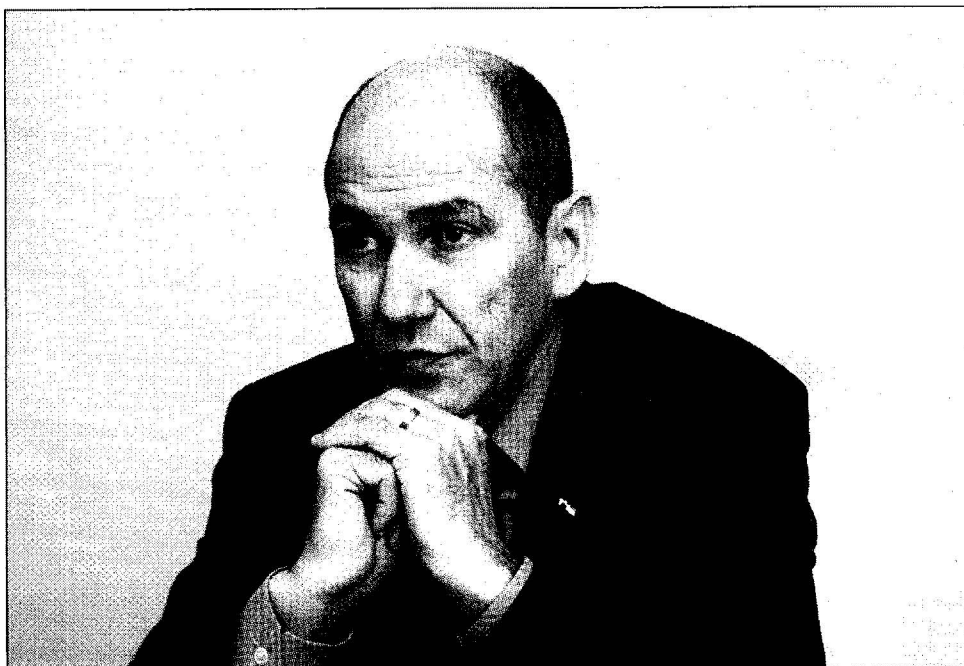

Foto: Črtomir Goznik

Janez Janša, predsednik vlade: »Vlada se zaveda, da opravlja delo, ki ni hvaležno.«